

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Resna beseda.

Ob koncu drugega letnika imamo še bolj kot po prvem trdno prepričanje, da je bil naš list za Slovence prepotreben. Število »Vprašanj in odgovorov« nam o tem najbolj jasno priča! Dalje pa smo dobili od raznih veleodličnih strani tako odkrito priznanje ne samo za to, da je bilo takega lista potreba, nego tudi, da smo stavljeni si nalogo zadovoljno rešili.

To priznanje in ta hvala nam pa nista zadosti. Od tega se list ne more vzdrževati! Zato se obračamo do vseh svojih dosedanjih naročnikov s prav uljudno prošnjo, naj nam kot naročniki ostanejo zvesti tudi v prihodnje, v posebej pa še, naj nam pridobijo novih naročnikov!

Naj je ne bo slovenske občine, ki ne bi imela našega lista! Žalostno je, da ravno najbolj zanemarene občine, kjer so župani in drugi funkcionarji prepotrebni pouka, vračajo list z opombo »Ne rabimo«. Ti ljudje se s silo branijo znanju in napredku, dočim, ravno večje — in tudi mestne občine list zvesto naročajo.

Naročnikov iščemo ne samo med župani, občinskimi svetovalci in odborniki, nego tudi drugod med ljudstvom. Vsakdo, ki se hoče na lahek, poljuden način poučiti o pravicah in dolžnostih državljana do sodržavljana, do občine, do političnih, sodnih in drugih oblasti, vsakdo naj dev listu dovolj gradi va!

Zato prosimo iskati naročnikov povsod! Le če bo imel list dovolj naročnikov, bo mogel izhajati!

Naročnina listu je tako nizka, da jo zmore vsakdo tem lažje, ker se jo lahko plača v dveh polletnih obrokih. Marsikdo dobi že z enim samim odgovorom na stavljen vprašanje povrnjeno naročnino — za celo leto!

Obljubljamo svojim naročnikom, da bomo tudi v prihodnjem letu poizkušali vstreti po možnosti vsem nam došlim željam.

Ob koncu tretjega letnika bomo, če količkaj mogoče brezplačno izdali abecedno kazalo o vsej tvarini, ki smo jo v prvih treh letih obdelali. Tako bo naše delo postalo še-le pravno in trajno uporabno!

Današnji številki prilagamo poštno položnice za naročnino, ki znaša celoletno 6 kron, poluletno pa 3 krone.

Proseč za takojšno obnovo naročnine, da nam bo mogoče določiti število izvodov, ki naj se jih tiska, se udano priporočamo

uredništvo in upravništvo
»Občinske Uprave«.

Zahtevajmo občno državno zavarovanje proti uimam!

Opozorjeni od odlične strani prinašamo tudi mi sledeči članek, ki je bil pred časom objavljen v raznih slovenskih časnikih. Zlasti naši župani naj pazno prečitajo članek in započno akcijo za uresničenje takega zavarovanja. Članek se glasi:

Nesrečna toča napravi pač vsako leto v raznih krajih večjo ali manjšo škodo, toda da bi tako pogosto klestila in tako uničevala vse poljske in druge kmetijske pridelke, kakor letos, ne pomnijo mnogi stari ljudje.

Že nekaj tednov sem dohajajo neprenehoma žalostne novice, da je toča v tem ali onem kraju vse uničila. In resnica je, da kjer se je letos vsula, je z malimi izjemami vse ogolila, tako da so nekatere občine popolnoma ob ves pridelek. To je tem žalostnejše, ko je ravno letošnje leto vse dobro kazalo, zlasti pa trtje.

Na Kranjskem je toča že v več krajih potolkla, n. pr. vinograde na Trški gori in v Grčevju na Dolenjskem, pa tudi po Notranjskem in Gorenjskem je

prav močno bila. Ponekod, n. pr. na Trški gori pri Novem mestu, v Dobrničah in v Vremah ter v Smerjah v Vremski dolini na Maverlu, v Dobličah je pobrala toča 80—100 odstotkov vseh pridelkov. V nekaterih vinogradih ni bilo dobiti ne enega, vsaj deloma nepoškodovanega grozda in na bližnjih njivah ne ene cele bilke.

Na novomeški Trški gori, kjer se prideluje priznana dobra vinska kapljica, so bile trte močno obložene z zdravim grozdem. Vse se je trudilo, da bi jih do jeseni ohranili zdrave, zato ni nihče štedil ne z galico, ne z žveplom, toda komaj 10 minut trajajoča uima je uničila ves up.

Pa ne samo na Kranjskem, marveč od vseh krajev prihajajo tužna poročila o velikih poškodbah po toči. Tako je n. pr. močno potolkla po haloških vinogradih okoli Ptuja na Štajerskem, ponekod na Krasu, v Furlaniji, po tržaški okolici, po Istri, Dalmaciji itd.

Koder je toča tudi poljske pridelke ter celo travo in deteljo popolnoma zbila, je ljudstvo kar obupano ter se resno bavi z mislijo na splošno izselitev, kajti z državnimi in deželnimi podporami, ki jih dobe v denarju ali blagu, je poškodovancem le malo pomagano. Ko bi se hotelo vsem potrebam le deloma zadostiti, bi se moralo letos samo vinogradnikom v prizadetih deželah več milijonov kron dovoliti.

Da bi se s podelitvijo takih podpor le količkaj položaj ublažil, ni misliti, kajti podelitev večje ali manjše državne podpore, je v Avstriji, vsaj na Kranjskem večkrat odvisna od faktorjev, ki niti pojma nimajo o našem kmetijstvu, dočim se poročila županstev in strokovnjakov le za silo upoštevajo.

Z razdelitvijo nezadostnih podpor, ki delajo glavarstvom in županstvom neverjetne sitnosti, se doseže dostikrat ravno nasprotno, kar se je hotelo doseči. Ker je pri takih razdelitvah sploh nemogoče vsem ustreči, nastanejo nehote medsebojni prepiri, žaljenja in nasprotstva.

Kdor se dandanes s kmetijstvom sam bavi, ve, kakšne težave mora prebiti in koliko izdati, predno spravi svoj pridelek pod streho odnosno v denar. V slučaju uime so vsi občani enako prizadeti; zato bi pa morali priti pri razdelitvah tudi večji posestniki v poštev. Toda ti rajši utrpe vsakoršno darilo, kakor da bi si za nekaj kronic ali par mernikov žita nakopali na glavo še večje sovraštvo svojih sosedov in soobčanov.

V takih slučajih bi mogla vlada le z znatno pomočjo obupno in razburjeno ljudstvo pomiriti. To bi se pa dalo doseči edino le na ta način, če bi se ustanovila splošna državna zavarovalnica proti uimam, t. j. proti poškodbam po toči, vodi, mrčesih, suši in vetrovih.

Če se v tem oziru kmalu kaj ne ukrene, pojde naše itak že napol bankerotno kmetijstvo vidno raskovo pot.

Gospod komercialni svetnik in deželni odbornik Fr. Povše je sicer že pred več leti stavil tozadevni

predlog v državnem zboru, a ker nimajo mnogi mero-dajni faktorji nikakega zmisla za povzdigo našega kmetijstva, se seveda ni nič storilo v tem oziru. Sedaj pa, ko je v parlamentu velika agrarna stranka, naj bi vsi kmetovalci in kmečki posestniki brez izjeme zahtevali, da se vsi državnoborski zastopniki za to pereče vprašanje krepko zavzamejo. Tukaj mora veljati načelo: **Eden za vse. vsi za enega!** F r. G o m b a č.

Zdravstvena policija.

(Konec.)

Težavno je sicer doseči več lekarn v raznih krajih, — zato pa ima navadno vsak zdravnik zase svojo **d o m a č o l e k a r n o.** — Pa tudi za te vrste lekarn morajo občine in županstva skrbeti, da se sploh ustanove, in če so že vstanovljene, tudi redno vzdržujejo. Seveda mora biti slej ko prej skrb zlasti večjih občin, da dosežejo redne lekarne.

Županstva morajo pa seveda tudi nadzorovati svoje zdravnike, da redno vrše svoje posle v vsakem oziru. V nekaterih krajih se dobe — dasi že redko — takozvani **r a n o c e l n i k i.** — Ti so podrejeni političnim oblastim, pa imajo sicer enake dolžnosti kot zdravniki.

Kakor smo že zadnjič omenili, ponavljamo danes še enkrat, naj skrbe občine za zadostno število **i z u č e n i h b a b i c.** — Županstva pa jih morajo večkrat nadzorovati in se tudi osebno prepričati, če zadostujejo svojim dolžnostim: posebno če imajo v redu vse, kar rabijo sredstev pri porodih. — Dolžnost vsake občine je pa tudi, skrbeti za **j a v n e p o r o d n i š n i c e,** kjer ni že v ta namen določena kaka bolnišnica, ali če se ta ne nahaja v bližini.

Tu naj bi se sprejemale vse one osebe, ki so revne in nimajo drugod zadostne postrežbe. Koliko je ubogih rodbin, ki imajo tudi družine in otroke, pa včasih niti najpotrebnejšega nimajo pri hiši ob najhujšem času. — Takim materam morajo priskočiti v pomoč občine, ker jih v to veže ne le zakon, ampak tudi krščanska dolžnost.

Županstva naj torej ondi, kjer ni javnih ali pa tudi zasebnih bolnišnic, skrbe za to, da bode ob vsakem času pripravljen potreben prostor, kjer je mogoče oskrbovati pomoči potrebne bolnike in porodnice.

Naš deželni zakon menda nima doslej še tozadevnih zakonitih določb, — pa saj za tako potrebne naprave po našem prepričanju niti ni treba zakona kar veleva že zdrav razum in čut dolžnosti. — Delo, katero mora opravljati zdravstvena policija se sploh ne sme omejiti na to, kar je ukazano in kar se m o r a, — ampak kar se m o r e izvrševati.

V slučajih **n e n a d n i h n e v a r n o s t i** za življenje in ob **n e n a d n i h n e s r e č a h** (pri zmrzlih, navidezno mrtvih, vtopljenicah, obešenih, zastrupljenih ali zadušeni) se morajo takoj obvestiti županstva, ki skrbe za takojšnja zdravniška pomoč, v

kolikor je ta sploh mogoča. — Seveda se mora takoj vse poskusiti, če se da ponesrečenca še rešiti oziroma zopet spraviti k življenju. — V slovenskih časnikih, zlasti pa v knjigah družbe sv. Mohora se je že mnogokrat pisalo, kako je treba nastopati v takih slučajih. Dolžnost občin pa je še, vsak slučaj nesrečne smrti takoj naznaniti politični oblasti in obenem navesti vse okolnosti in morda tudi vzrok, — če ga je mogoče dognati. —

Najdenci. — Gluhonemi. — Umobolni.

Občine so obvezane nadzorovati vse one stranke, ki imajo v odgoji najdence, in paziti, kako se z njimi ravna. — Najdenci ostajajo navadno po šest let v najdenišnicah. To so državni zavodi; troške za one najdence, ki ostajajo v teh zavodih trajno v oskrbi, plačujejo deželni zakladi dotične dežele, kamor je pristojen otrok oziroma njegova mati.

Troške onih otrok pa, ki so v najdenišnicah le v začasni oskrbi, plačujejo občine.

Ker pa na Kranjskem doslej še nimamo javnih najdenišnic — (Elizabetna bolnišnica v Ljubljani se ne more semkaj šteti, zasebni zavod Lichtenthurn pa nima izključno tega namena —), je tem večja dolžnost občin, paziti na takozvano zunanjo (zasebno) oskrbo teh ubogih otrok, ki ne poznajo starišev. — Če pridejo še v roke brezsrčnežem, potem je uničeno njihovo življenje. — To dolžnost nadzorstva nalaga občinam državni sanitetni zakon. — Ubožni zaklad nosi troške zdravniške pomoči za najdence in so za to določeni zdravniki — občinski ali pa okrožni zdravniki; v mestih imajo v to posebno nastavljene zdravnike za uboge, ki morajo obenem skrbeti za najdence. Troške za zdravila najdencev pokriva najdeniški, kjer pa ta ne obstoji, deželni zaklad.

Kadar oddaja občina najdence v zasebno oskrbovanje, mora natančno paziti, komu jih izroča; — o njihovem številu in pa načinu vzgoje mora pošiljati vsako leto natančne izkaze politični oblasti.

Posebno nadzorstvo nad najdenci imajo zlasti tudi ubožni očetje, duhovniki in okrajni zdravniki. Razven teh pa se določi takim otrokom še oskrbnik ozir. varuh.

Ni nam treba menda še posebej polagati na srce našim županom usodo teh nesrečnih bitij, ki morda nikdar ne bodo poznala svojih roditeljev in katerim se mora začrtati pot ter jim dati potrebno vzgojo, da postanejo koristni člani človeške družbe in dobri državljani.

Neobhodno potrebno pa je, da imajo županstva glede vseh — bodisi najdencev, dalje umobolnih, gluhonemih, sploh vseh pohabljenecv — natančne zapiske.

Blazni in umobolni.

Če zblazni kaka oseba ali pa če se pokažejo na njej samo znaki, da ni pri povsem zdravi pameti ter je vsled tega treba, da se jo prepelje v blaznico, treba je najpopred zdravniškega izpričevala, ki obsega na-

tančne podatke in opis bolezni. Obvestiti je treba merodajne osebe o tem in pa določiti zanesljivo osebo, ki ima nalogo bolnika odvesti v bolnišnico oziroma blaznico.

Podrobna in natančna določila glede oddaje bolnikov v blaznice in enake zavode so zapopadana v ministerski odredbi iz leta 1878, 4. julija. — Umobolni, katerih se ni bati, da bi utegnili postati škodljivi, smejo ostati tudi v domači oskrbi izven blaznice, vendar pa le na ta način, da so pod stalnim nadzorstvom občin in pa le potem, če to dovolijo po zdravniškem izreku merodajna oblastva. Seveda se smejo taki slučaji omejiti le na one bolnike, ki niso nevarni — imetju in življenju — drugih ljudij.

(Pri nas se, kakor znano, na račun te izjemne določbe mnogokrat greši, to pa vsled tega, ker pri nas ni dovolj preskrbljeno za preskrbo blaznih in umobolnih oseb radi nedostatka prostora v edini javni blaznici na Kranjskem. Kakor čujemo, zidala se bode ob cesarjevem 60-letnem jubileju nova blaznica. — Op. por.)

Z ozirom na razne slučaje, da so se dovajali bolniki na opazovalni oddelek splošne bolnišnice na Dunaju brez vsakršne poprejšnje objave, izdalo je notranje ministerstvo dne 4. dec. 1898, pod št. 3836 odlok, nanašajoč se na vse dežele, da se mora vedno strogo na to paziti, da se ne dovajajo umobolni brez vsakega reda v blaznice, ampak da se mora vedno popred obvestiti politično oblast, in da se brez vednosti te oblasti bolnik ne sme prepeljati, dokler se ni odredilo bolniško posredovanje. — Brez ozira na ta odlok pa je v izrednih slučajih treba naglega in odločnega ravnanja; takrat seveda ne pomaga odlok ampak takojšnja pomoč.

Vsekakor pa je boljše vsak slučaj umobolnosti popred prijaviti, ker bi v posameznih slučajih morale občine, ali pa oni ki so zakrivali, da se je kdo prepeljal po nepotrebnem, trpeti tudi stroške.

Pokopavanje mrličev, nadzorstvo pokopališč, mrtvašnic in rakev spada tudi v delokrog zdravstvene policije.

Posebno nadzorstvo nad mrtvašnicami pa ima vendarle župnik ali drug duhovni oskrbnik dotične cerkve, kamor spada mrtvašnica.

Konečno opomnimo še, da mora plačati pogrebne troške za uboge vedno dotična občina. F. K.

Vprašanja in odgovori

414. Županstvo L.

Vprašanje: Pri nas je takozvana »soseska mlaka«, ki jo vsa vas rabi. Letos je sklenilo županstvo, da se mlaka iztrebi, kar so vaščani po večini tudi storili, le nekaj se jih je protivilo. Županstvo je sklenilo, da se dotične obsodi za vsak dan dela v plačo 1 K ter je poslalo plačilne naloge. Trije so takoj plačali, dva se pa še vedno upirata. Kako naj županstvo dolžne zneske iz-

terja? Ali naj se za izterjanje obrne na okrajno glavarstvo?

O d g o v o r :

V Vašem slučaju ste za občinske ozir. soseskine potrebe naložili tlako. Tlako pa sme po § 80 kranjskega občinskega reda skleniti samo občinski odbor in ne županstvo ali župan. Ravno tako mora občinski odbor določiti, koliko se mora namesto tlake plačati, če kdo ne bi hotel delati.

Ker se niste držali tega zakonitega predpisa, je bil seveda tudi plačilni nalog županstva nezakonit. Pri Vas je namreč, kakor iz vprašanja posnamemo, župan sam odredil tlako in naložil plačilo po 1 K s pomočjo dveh svetovalcev. To pa ni pravilno, ker župan z dvema svetovalcema tvori kazenski senat in nalaga kazni v prenešenem delokrogu. Tukaj pa se ni šlo za kazni, ampak za takozvani »relutum« (denarni nadomestek) tlake. Relutum tlake pa sme določiti le občinski odbor in sicer redno že v naprej, predno se delo začne.

Če ste pravilno postopali in samo vprašanje na nas napačno stavili, potem se le obrnite na okrajno glavarstvo, da Vam izterja dolg.

415. Ž u p a n s t v o I.

V p r a š a n j e : Mi smo izdali neki osebi, ki se zelo rada pravda, ubožno spričevalo za neko tožbo. Županstvo je mislilo, da je dotična oseba brez premoženja, ker se ji je posestvo na dražbi prodalo. Sedaj se je pa županstvu naznanilo, da ima dotična oseba še nad 800 K denarja nekje intabuliranega. Kaj nam je storiti, da se tej pravdarski osebi odvzame pravica revnih?

O d g o v o r :

Napravite na okrajno sodišče, kjer gre pravda, dopis, v kojem pojasnite premoženjske razmere dotične osebe in naznanite, da ste izdali ubožno spričevalo le pomotoma. Sodišče bo potem že samo odvzelo pravico revnih in tako ozdravilo dotično osebo pravdarske bolezni.

416. Ž u p a n s t v o Z.

V p r a š a n j e : V naši občini imamo že več let mesnico, kjer je mesar živino klal in prodajal. Lani je sezidala sosednja občina novo moderno, a tudi drago klavnico in so sedaj še našega mesarja prisilili, da mora svojo živino tam klati, čeravno je pripravljen svojo lastno mesnico v zmislu zakonitih določb predelati. Naši občini se pa godi vsled tega znatna škoda, ker pobirajo takoj v klavnici 15 % vžitninsko doklado, ki bi prišla naši občini v dobro, med tem ko jo sedaj dobiva sosednja občina. Ali je tako postopanje zakonito?

O d g o v o r :

Ker ne poznamo natančneje Vašega slučaja in ker imamo za zanesljiv odgovor od Vas premalo podatkov, naj Vam v naslednjem razložimo samo načela, ki v takih slučajih veljajo:

1. Redno se more prisiliti, da se poslužujejo javne klavnice samo oni mesarji, ki prodajajo meso ozir. izvršujejo svojo obrt v okrožju občin, ki so sezidale javno klavnico; če je v Vašem slučaju sosednja občina sama zase sezidala klavnico, bo po našem mnenju mogla samo one mesarje prisiliti, da v klavnici koljejo, ki izvršujejo tam mesarsko obrt;

2. če nima mesar izven takega kraja primerne lastne klavnice, ki odgovarja veterinarskim (živinozdravniškim) in sploh zdravstvenim predpisom, tedaj po našem mnenju sme okrajno glavarstvo takega mesarja prisiliti, da kolje v javni klavnici vsaj za toliko časa, da si vredi modernim zdravstvenim predpisom odgovarjajočo klavnico. Zlasti v Vašem političnem okr. glavarstvu zelo veliko držijo na živinozdravniške predpise;

3. vžitnina se pobira od klanja, potemtakem dobi naklado na vžitnino ona občina, v katere okrožju se ži-

vina kolje. Pravičnejše bi seveda bilo, če bi se pobirala vžitnina kot »vžitnina« t. j. kot davek od vživanja; v tem slučaju bi pobirala vžitninsko naklado ona občina, kjer bi se meso porabilo. Toda zakon od 16. junija 1877, št. 60 drž. zak. pravi, da so vžitnini podvržena »klanja« v tarifi navedenih živali.

Svetujemo, da se obrnete na okrajno glavarstvo s prošnjo, naj odneha od zahteve, da bi moral Vaš mesar v sosednji občinski klavnici klati, ali pa glejte, da si mesar vredi klavnico tako, kakor zahtevajo zdravstveni predpisi.

417. G o s p o d F. L. v K.

V p r a š a n j e : Občinski odbor v J. je sklenil s pomočjo okrajnega cestnega odbora delati na to, da vsi oni posestniki, kojih poslopja so tik okrajne ceste in so krita z opeko, dajo napraviti na strešnem robu takozvane »mreže«, ki bi zabranjevale, da ne pada sneg raz strehe in tako ovira cestni promet. Ali se more hišne posestnike k temu siliti?

O d g o v o r :

Po § 30 cestno-policijskega reda za nedržavne ceste od 26. septembra 1874, št. 27 dež. zak. je župan z dovoljenjem okrajnega cestnega odbora upravičen, izdajati take cestno-policijske naredbe, kakoršna je ona zaradi cestnih mrež. Zato se bodo morali posestniki teh hiš pokoriti županovemu povelju, ker jih sicer zadene kazni v zmislu § 26 istega zakona t. j. globa od 2 do 20 K.

418. Ž u p a n s t v o Št. L.

V p r a š a n j e : Poleg južne železnice med postajama Sava in Zagorje je naša zelo ozka občinska cesta. Nad njo je železnica, pod njo reka Sava. Promet na tem kosu ceste je zelo nevaren, posebno ob takozvani »signalni plošči«, kjer vlaki obstajajo, predno vozijo na postajo. Zgodilo se je že, da se je splašila živina in potegnila voz in voznika v Savo, ker ni ob cesti »rampe«. Ali se lahko primora južno železnico, da napravi ob cesti »rampe«, čeravno je občinska cesta starejša kakor železnica? Kam naj se županstvo obrne? Ali mora občina sama za to skrbeti?

O d g o v o r :

Najprej bi želeli poizvedeti, kaj razumete pod besedo »rampa«. V nemškem jeziku pomeni »Rampe« mal dovozni klanec, ki se ga napravi pred kakim poslopjem. Po navadi je nasut iz prsti. Take klance imate n. pr. v Ljubljani pred justično palačo, na Dunaju pred parlamentom i. dr. V Vašem slučaju se pa gotovo ne gre za tako rampo, ampak za cestno ograjo, ki naj zabrani, da živina ne bi mogla voza v reko potegniti.

Železnica ni primorana, Vam napraviti obcestne ograje, nego je to stvar občine iz cestno-varnostnih ozir. Mogoče bi se bilo dalo kaj napraviti takrat, ko je bil ogled za stavbo južne železnice. Takrat pa Vaš tedanji župan gotovo ni ničesar zahteval, zato se ni nič zgodilo.

Svetujemo Vam, da se posredovanjem Vašega drž. poslanca obrnete na glavno vodstvo južne železnice, da Vam vsaj nekoliko prispeva k napravi obcestne ograje. Včasih se na ta način kaj doseže.

419. G o s p o d J. M. v S. K.

V p r a š a n j e : V kolikem času se lahko pritožim zoper ukaz županov, da plačam neko redovno kazni?

O d g o v o r :

Mnenja v tem oziru so različna. Eni pravijo, da se mora taka pritožba vložiti v 14 dneh po vročitvi (dostavljenju) in utemeljujejo to z zakonom od leta 1896, ki pravi, da se splošno v slučajih, kjer zakon sploh nič ali nič drugega ne določuje, vlagajo pritožbe v 14 dneh po vročitvi. Ta zakon od leta 1896 pa po našem mnenju ni merodajen tudi za občinske oblasti, ampak samo za politične

obljasti (okrajna glavarstva, deželne vlade, namestništva itd.), zato se tudi ne more trditi, da je vlagati rekurze zoper županove odločbe v 14 dneh po vročitvi.

Drugo mnenje, ki je bolj pravilno, pa se glasi, da smejo županstvu nadrejene oblasti (občinski odbor in okr. glavarstvo) presojati zakonitost in pravilnost njegovih naredeb v e d n o. § 39 kranjskega občinskega reda namreč ne določuje nikjer, v kolikem času je vlagati pritožbe zoper županove odredbe. Iz tega sledi, da se take pritožbe vlagajo lahko vedno t. j. po poteku 14 dnevne dobe, ki velja navadno za pritožni čas.

Iz tega razloga tudi ne sme županstvo svojim naredbam pristaviti pouk, da se morajo pritožbe v kakem določenem času vlagati.

To drugo mnenje, ki ne pozna časovne meje za pritožbe zoper županske odloke, je izreklo upravno sodišče s sodbo od 26. februarja 1898, št. 472 — Budw. št. 11.361.

420. G o s p o d J. M. v S. K.

V p r a š a n j e: Po katerem zakonu je prepovedano orati navpično proti cesti?

O d g o v o r:

Izrecno prepovedano je proti cesti orati samo za državne ceste. § 5 cestno-polijskega reda za državne ceste pravi, da se njiv, ki proti državni cesti niso zagrajene ne sme orati v daljavi 4 metrov od državne ceste, drugače, kakor vsposedno ali vstric s cesto.

Glede nedržavnih cest določa pa § 7 cestno-polijskega reda od 26. septembra 1874, št. 27 dež. zak., da je prepovedano, nedržavne ceste podorovati. Vendar je po § 30 navedene postave upravičen župan s privolitvijo okrajno-cestnega odbora prepovedati, tudi pri nedržavnih cestah oranje navpično proti cesti. Te prepovedi pa ne more izdati župan sam, ampak le z dovoljenjem ali z odobrenjem cestnega odbora.

421. G o s p o d V. Z. v G.

V p r a š a n j e: Katere oblasti imajo razsojati o tem, ali se je vršila volitev članov v krajni šolski svet pravilno ali ne? Ali gre pritožba zoper volitve v krajni šolski svet na deželni odbor ali na politične šolske oblasti?

O d g o v o r:

Ravno sedaj pride to zanimivo vprašanje v rešitev pred upravnim sodiščem na Dunaju. Nekateri gospodje na Vrhniki so se namreč pritožili na upravno sodišče, ker je njihovo pritožbo zoper volitev v krajni šolski svet rešil v prvi instanci okrajni šolski svet, v drugi instanci pa dež. šolski svet. Pritožniki pa so zahtevali, da razsodi o njih pritožbi dež. odbor.

Ne vemo, kako bo upravno sodišče to vprašanje rešilo, vendar Vas lahko opozorimo, da je upravno sodišče že enkrat razsodilo o tej stvari, namreč s sodbo od 28. januarja 1897, št. 561 — Budw. št. 10.332. Takrat je upravno sodišče izreklo, da ima take pritožbe reševati šolska oblast t. j. okrajni in deželni šolski svet. Ravno v tem slučaju se je šlo tudi za nek krajni šolski svet na Kranjskem.

422. Ž u p a n s t v o M.

V p r a š a n j e: Pri nas je bil nek državni uradnik več let v aktivni službi. Ko se je bogato poročil, je opustil svojo javno službo. V zmislu zakona je pridobil pri nas domovinsko pravico kot državni uradnik s tem, da je slinžbo nastopil. Ali ni potem pri nas tudi domovinsko pravico izgubil, ko je svojo službo odložil?

O d g o v o r:

Ne, ampak ta uradnik ostane pri Vas pristojen, dokler ne pridobi v kaki drugi občini domovinske pravice. V zakonu je jasno izrečeno, kako se domovinska pravica zgubi, a med temi vzroki izgube ni nikjer navedeno, da

bi se izgubila domovinska pravica z izgubo javne službe. Po našem mnenju državni uradnik niti tedaj ne pride ob domovinsko pravico v občini, kjer slušbuje, če je bi kazensko iz službe odslovljen. Tako vsaj je razsodilo upravno sodišče s sodbo od 9. aprila 1886, št. 894 — Budw. št. 3005.

Tem manj se izgubi domovinsko pravico, če se uradnik prostovoljno službi odpove. To je čisto dosledno in v zakonu utemeljeno. § 17 domovinskega zakona iz leta 1863 pravi namreč, da ostane brez pravnih posledic, če se kdo domovinski pravici odpove, — ako ne pridobi dotičnik domovinske pravice kje drugje.

423. G o s p o d L. M. v C.

V p r a š a n j e: Prosim pojasnila, kako je s pokojninami ministrov. Rad bi to vedel za neko predavanje. Ali dobe tudi tisti ministrsko penzijo, ki so bili samo kratek čas ministri? Tako se je že zgodilo, da je bil kdo minister samo par mesecev. — Ali gre tudi takemu penzija?

O d g o v o r:

Glede penzije ministrov določa zakon od 22. julija 1868, št. 111 sledeče:

1. Vsak bivši minister ima pravico zahtevati pokojnino, ne glede na to, ali je sam prosil za odstop ali ne, dalje pa tudi ne glede na to, koliko časa je služboval;

2. vsak bivši minister ima pravico do pokojnine v višini 8000 K, razven če je bil pred ministrovanjem v taki službi, da mu gre višja pokojnina; če je n. pr. bil minister prej v državni službi sekcijski načelnik ter je že prej služboval znabiti kakih 38 let, potem mu gre seveda višja pokojnina, če se pomisli, da znaša letna plača sekcijskega načelnika 14.000 do 16.000 K, funkcijska določila pa 6000 K;

3. vdova vsakega ministra dobi letne penzije 2000 K.

424. Ž u p a n s t v o Č.

V p r a š a n j e: Županstvo ima izterjati nekaj zalozkov na bolniških stroških. Ker stranke, ki so domačini in imajo premakljivo in nepremakljivo premoženje, nočejo plačati zlepa, prosimo pojasnila, če smemo zoper dotične začeti z eksekucijo v izterjanje bolniških stroškov?

O d g o v o r:

Obrnite se na okrajno glavarstvo s posebno vlogo, kjer prosite, da Vam bolniške stroške izterja. V dotični vlogi navedite, koliko ste za stranke plačali bolniških stroškov, dalje koliko imajo iste premoženja in končno, da ste jih že opominjali, a da se branijo plačati.

Najbrže bo okrajno glavarstvo Vaši prošnji ustreglo. Če pa ne, Vam ne bo preostajalo drugega, kot obrniti se s tožbo na pristojno sodišče. Opozorjamo Vas namreč, da so si tudi najvišje sodne oblasti še danes na nejasnem, ali se taki bolniški stroški od strank zahtevajo politično-upravnim ali sodnim potom.

425. Ž u p a n s t v o Č.

V p r a š a n j e: Županstvo ne more zlepa izterjati nekaj kazni, ki jih je naložilo domačinom vsled poljskih poškodb in policijskih prestopkov. Ali sme pri teh rubiti na lastno roko, brez dovoljenja od kake višje instance?

O d g o v o r:

Občina sme sama začeti z rubežnijo brez dovoljenja višje oblasti, če so dotične obsodbe bile pravilne in če so stopile v pravomoč t. j. če se v zakonitem roku ni nihče pritožil. Za opravo rubeža odpošljite občinskega tajnika ali redarja, da stvar popiše in napravi potrebni zapisnik. Potem napravite dražbeni oklic in končno opravite dražbo. Dražbo naj vodi sam župan ali njegov namestnik, zraven pa naj ima zapisnikarja in cenilca. Dražbeni zapisnik se mora voditi po posebnem predpisanem formularju.

Ce še niste vajeni teh eksekucijskih poslov, se lahko obrnete na okrajno glavarstvo s prošnjo, da Vam eksekucijo opravi.

426. Županstvo Č. (Goriško).

Vprašanje: V naši občini biva več italijanskih podanikov brez vsega imetja. Vsi so rokodelci in žive od dnevnega zaslužka. Prigodilo se je pa, da so jim oboleli štirje otroci in da so jih poslali v bolnišnico. Deželni odbor je zahteval, naj jim izda županstvo ubožni list. Županstvo je to storilo, na kar je deželni fond plačal bolniške stroške in izterjal svoj založek pri c. kr. davčnem uradu na naš račun in škodo. Ali ima županstvo pravico do povračila tega, kar je za Italijane plačalo? Kako je postopati v pozitivnem slučaju?

Odgovor:

Goriška in Gradiška sta dve izmed onih dežel, kjer še nimajo z deželnimi zakoni popolnoma urejene oskrbe revnih, zato si pomagajo posamezne oblasti, kakor vejo in znajo. Postopanje Vašega deželnega odbora je na vsak način zelo čudno zlasti v tem, da je zahteval od Vas, da napravite Italijanom, ki niso k Vam pristojni, ubožno spričevalo. Svetujemo Vam, da v prihodnje takih spričeval ne napravite več, ker k temu niste upravičeni. Vsaj ne morete zanesljivo potrditi, če so dotičniki resnično revni, ali ne. Ali ni mogoče, da imajo v svoji domačiji v Italiji lepo premoženje? Znan nam je slučaj nekega brusača (žlajfarja), ki je hodil skrajno reven od kraja do kraja po Avstriji, a je imel v Kataniji premoženje vredno okoli 20.000 lir.

Drugič torej ne delajte več ubožnih spričeval!

Kjer imajo danes v Avstriji deželne zakone glede oskrbe revnih, se povsod glasijo tako, da mora za revne inozemce plačati ali založiti bolniške oskrbovalne stroške občina, a da jih ji mora povrniti deželni fond. Pri Vas je deželni odbor ravno narobe naredil, ker nimate takega zakona.

Obrnite se na deželni odbor, naj Vam od pristojne občine ozir. druge oblasti v Italiji oskrbi povračilo bolniških stroškov. Znabiti se bo dalo to doseči. Sklicujte se v vlogi na deželni odbor, na ukaze notranjega ministrstva od 30. avgusta 1876, št. 10.540, dalje od 25. marca 1884, št. 4713 ter od 23. novembra 1897, št. 35.547, koje vrejajo reklamacijsko postopanje glede stroškov, ki jih plačajo avstrijske oskrbovalne oblasti za italijanske podanike.

Končno Vas še opozarjamo na § 11 občinskega reda za Goriško in Gradiško, po katerem smete iz občine izgnati inozemce, ki so prišli občni milodarnosti v breme, kar se je pri Vas zgodilo, ker ste morali plačati iz občinskih sredstev za inozemce.

427. Županstvo I. B.

Vprašanje: Ali je občina primorana vzdrževati plemenskega bika, čeravno v občini ni več kot 30 krav?

Odgovor:

V zmislu zakona je občina primorana vzdrževati plemenskega bika, če ni dovolj zasebnih plemenskih bikov v občini, koje njih lastniki dopuščajo v splošno uporabo.

Kakor vidite torej, ni odvisna dolžnost občine od števila krav, ampak od tega, če imajo lastniki krav na razpolago plemenske bike, ki so v zasebni lasti. Ti zasebni plemenski biki pa morajo biti vsakomur — seveda proti plačilu — na razpolago. Če ima kdo plemenskega bika samo za-se in ga sicer niti proti plačilu ne pusti skakati, je občina vseeno obvezana vzdrževati plemenskega bika.

428. Županstvo V.

Vprašanje: Posestnik D. je prevzel posestvo od svojega očeta. V izročilni pogodbi si je izgovoril oče med drugim tudi zase in za svojo ženo (prevzemnikovo

mater) dosmrtno stanovanje v hiši, dalje uporabo enega dela skednja, vžitek na dveh njivah ter končno razne stvari v natori, kakor pšenico, ječmen, rž, sadje itd. Prevzemnikova mati ozir. izročevalčeva žena je pred kratkim umrla. Ali je oče upravičen, čeravno je sam, terjati zase cel izgovorjeni vžitek?

Odgovor:

Na to vprašanje bi se najlože odgovorilo, če bi nam poslali dotično izročilno pogodbo v pregled. Včasih se namreč določi, koliko vžitka pripade preživečemu, če en zakonski drug prej umrje. Najprej torej natančno preglejte pogodbo, če ni morda kje izrečeno, koliko ima dobiti oče sam zase, ako mati prej umrje.

Ce tega ni v pogodbi, se držite sledečih načel:

1. Kar je deljivo, tega dobi oče samo polovico; če si je n. pr. zase in za svojo ženo izgovoril na dan 1 liter mleka, mu ga gre sedaj samo pol litra, če si je izgovoril prej 10 mernikov pšenice, mu je gre sedaj samo polovica; te stvari so lahko in natančno deljive;

2. drugačna je stvar, če so izgovoreni predmeti ali izgovorne pravice nedeljive: Če si je n. pr. izgovoril zase in za svojo ženo v stanovanje eno sobico, mu gre sedaj po smrti žene še vedno cela sobica in nima sin pravice zahtevati, da bi oče koga v sobo kot sostanovalca vzel; vžitek obeh izgovorjenih njiv ostane ravno tako očetu neskrčen.

429. Županstvo V.

Vprašanje: Po katerem zakonu smo primorani napraviti oziroma voditi matrike vseh občanov?

Odgovor:

Po zakonu sicer niste primorani voditi matrike občanov, ker občinski zakon samo na Nižjem Avstrijskem v § 9 veleva, da morajo občine voditi take matrike. Vendar je ravno z ozirom na novi domovinski zakon svetovati vsaki občini, da ima natančne matrike svojih občanov, da tako vsaj ve, kdaj in kje je prositi za sprejem kakega občana v tujo občino, če namreč biva postavnih 10 let izven občine.

Ce matrike ne vodite, škodujete samo sebi.

430. Županstvo St. P.

Vprašanje: V občini Vogrsko živi družinski oče, ki pa je bil v naši občini rojen. V Vogrskem biva že nad 50 let. Eden izmed njegovih sinov je bil klican k vojaškemu naboru na Vogrskem, drugi pa pri nas. Temu drugemu je občina Vogrsko izdala delavsko knjižico in mu priznala domovinstvo. Ko je šel k vojakom, mu je občina Vogrsko dala 6 K podpore, a zahteva sedaj od nas povračilo. Ali smo primorani teh 6 K vrniti? Ali ni ta sin, ki je rojen leta 1886, pristojen v Vogrsko?

Odgovor:

Rešiti je tukaj najprej vprašanje, če je izkazano ali dokazano, kam da je oče sam pristojen. Če je oče pristojen k Vam in niste Vi doslej prosili za njegov sprejem v občinsko zavezo Vogrsko, je tudi njegov sin, čeravno mu je ona občina dala delavsko knjižico, pristojen k Vam. Kajti kakor iz dopisa, ki ste ga priložili vprašanju, posnamemo, je bila izdana dotična delavska knjižica le pomotoma.

Glejte torej, da čim preje prosite za sprejem očeta, dokler so njegovi sinovi še nedoletni, kajti v tem slučaju postanejo z očetom tudi sinovi pristojni v občino Vogrsko.

Ce se pa ne da dokazati, da je oče k Vam pristojen, potem ga je smatrati kot brezdomovince v zmislu domovinskega zakona iz leta 1863. Brezdomovinci so potem tudi njegovi sinovi, zlasti oni, za katerega se zahteva povračilo 6 K.

Kdo ima v tem slučaju plačati podporo 6 K, to določa § 19 zakona od 3. decembra 1863, št. 105 drž. zak. Št. 1 navedenega paragrafa pravi, da je v prvi vrsti odkazati take ljudi, kojih domovinska pravica ni znana, oni občini, v kateri so bili tačas, ko so jih k vojakom vzeli. Sin torej, ki je bil v Vaši občini na naboru in k vojakom vzet, pripade Vam. Zato boste morali zanj dotičnih 6 K vrniti.

Ker je v zmislu gorenjega § 19 odkazan ta sin Vaši občini, imate tudi pravico prositi, da občina Vogersko njega sprejme v očitno zavezo, to pa šele tedaj, ko bo ta sin samostojno priposestoval domovinsko pravico.

Kakor rečeno, je pa najbolje, če spravite očeta in sinove s posebno prošnjo v Vogersko.

431. Gospod V. P. na P.

Vprašanje: Ali je res, kar se pri nas govori, da je mogoče izposlovati za kakega duhovna višjo kot v zakonu določeno penzijo in da je ljubljanski knezoškof v nekem slučaju dosegel za nekega duhovna višjo penzijo?

Odgovor:

Služaj, ki ste ga nam naznanili, se je baje res dogdil. Knezoškofu so namreč protivniki očitali, da je krivično postopal zoper nekega duhovna. Da jim dokaže, kako neutemeljeno je njih sumničenje, se je, kolikor nam znano, v resnici potrudil, da bi izposloval za dotičnega duhovna višjo pokojnino.

To je po zakonu mogoče in dopustno. § 6 naredbe skupnega ministrstva od 26. aprila 1899, št. 55 drž. zak. določa namreč, da sme minister za uk in bogočastje v posebnih ozira vrednih slučajih nakazati vpokojenemu duhovnu višjo kot v razkazu II. določeno pokojnino.

432. Gospod I. I. v Š.

Vprašanje: Ali sme šolski vodja v šolskih prostorih imeti razne politične sestanke, pevske vaje itd.? Ali sme krajni šolski svet prepovedati, da se taki sestanki ne vrše več?

Odgovor:

Šolske prostore moramo razločiti v dve vrsti: prvič so šolski prostori oni, ki so namenjeni za pouk oziroma v prave šolske namene, dalje so šolski tudi oni prostori, kjer ima šolski ravnatelj svoje stanovanje.

Lastnik šolskega poslopja je šolska občina, koje zastopnik je krajni šolski svet. Edino krajni šolski svet ima pravico razpolagati s praviimi šolskimi prostori, ki so namenjeni pouku. Nobeden drugi ko krajni šolski svet ne sme dovoljevati, da bi se pravi šolski prostori rabili v kake druge kot poučne namene. Zato šolski vodja brez dovoljenja krajnega šolskega sveta ozir. občine kot gospodarja ne sme prirejati v prostorih, namenjenih pouku nikakih shodov ali društvenih sestankov ozir. vaj. Pravi šolski prostori so mu sicer res izročeni v uporabo, toda samo za šolske namene. Preko teh namenov jih ne sme rabiti.

Drugačnja je stvar z voditeljevim stanovanjem. To mu je pa prepuščeno v bolj prosto zasebno uporabo. Zato mu tudi ne boste mogli zabraniti, da ne bi imel političnih ali drugih sestankov v svojem stanovanju. čeravno je isto v šoli.

433. Županstvo I. B.

Vprašanje: Občan, ki po §§ 1 in 3 kranjskega volilnega reda nima za občinski odbor volilne pravice, se je poročil letos s plačevalko osebne dohodnine. Ali bo imel prihodnje leto pasivno volilno pravico?

Odgovor:

Kakor znano se osebna dohodnina predpiše za ženo hišnemu predstojniku. V Vašem slučaju se bo torej predpisala možu. Izjema tega predpisa nastopi samo tedaj, če znašajo ženini stalni službeni prejemki več kot 1200 K na leto. To pa je najbrže pri Vas slučaj. Če je tako, se

bo tudi odslej ženi samostojno predpisaval davek, in ne možu.

Sploh je pa to stvar davčne oblasti. Za Vas bo merodajno le, če se bo v resnici predpisal možu davek ali ne. To boste zvedeli zanesljivo iz seznamka davkoplačevalcev, ki ga boste dobili pri davčnem uradu.

434. Županstvo I.

Vprašanje: Pri tukajšnjem gospodarju J. je obolela dekla A., ki so jo morali dati v bolnišnico. Gospodar se pa sedaj brani plačati stroške bolnišnice trdeč, da jih je primoran samo tedaj plačati, če je bil on zadovoljen, da se deklo spravi v bolnišnico. Ali je to res in kje je ta trditev gospodarja, ki se baje na zakone dobro razume, utemeljena?

Odgovor:

Gospodar J. ima prav. On je samo tedaj dolžan plačati stroške bolnišnice, če je bil zadovoljen, da se je oddalo njegovo deklo A. v bolnišnico. Tako določa poselski red iz l. 1885. — Vendar Vas opozarjamo, da ni treba izrecnega dovoljenja gospodarjevega za oddajo v bolnišnico. Dovolj je za njegovo plačilno dolžnost, če je na kakoršen si bodi način dal spoznati, da mu je prav, če se odda dekla bolnišnici. Če je to dal spoznati, bo moral plačati. Nikakor pa ni primoran plačati, če je šla dekla v bolnišnico ali če so jo drugi oddali proti njegovi volji.

Ta odgovor velja za Štajersko.

435. Gospod J. L. v L.

Vprašanje: Imel sem deklo, ki je že bolna k meni prišla. Pri meni je tako zbolela, da jo je bilo treba dati v bolnišnico. Tam je bila 28 dni, a sedaj je prišel od bolnišničnega vodstva račun na mene, da naj plačam 53 kron, čeravno ima bolna dekla sama nekaj prihranjenega. Ali sem primoran dotični račun plačati?

Odgovor:

Po § 20 poselskega reda za Kranjsko mora gospodar plačati stroške bolnišnice, če posel pri njem oboli. Nastane vprašanje, kaj je razumeti pod besedo »oboli«. V tem oziru je upravno sodišče s sodbo od 24. novembra 1894 št. 4451. — Budw. št. 8189 izreklo, da je smatrati posla tedaj obolelim, kedar je bil prisiljen zahtevati bolniško oskrbo in zdravljenje. Če se je bolezen sama začela že pred začetkom službe, je za dolžnost gospodarjevo popolnoma nemerodajno.

Iz tega sledi, da ste dolžni plačati stroške bolnišnice, čeravno je dekla bila bolna že prej, ko je v Vašo službo vstopila.

436. Gospod J. M. v S.

Vprašanje: V naši občini imamo ljudsko šolo, ki jo vodijo redovnice. Šola ima pravico javnosti. Ali imajo učiteljice-redovnice tudi privilegovano volilno pravico v občinski zastop?

Odgovor:

Če je ta šola vzdrževana iz javnih sredstev in če se plačujejo učiteljice-redovnice iz javnega fonda, potem so gotovo privilegovane volilke, v kolikor so definitivno nastavljene. Sicer po našem mnenju nimajo volilne pravice, zlasti če je šola zasebna, a ima le pravico javnosti.

Če se bere kranjski volilni red, se pride lahko tudi do prepričanja, da so nadučiteljice ali šolske voditeljice tudi tedaj volilke, čeravno niso šole vzdrževane iz javnih (deželnih, občinskih) fondov, kajti § 1 št. 2. črka f) govori seveda le o šolskih vodjih in o nadučiteljih takih šol, ki so v občini, brez vsakega daljnega pridržka.

437. Županstvo L.

Vprašanje: Nekemu naših posestnikov je lovška žival napravila znatno škodo in je zahteval čisto pravilno povračilo. Ker mu zakupnik lova ni hotel zlepa

plačati zahtevane odškodnine, se je obrnil za pomoč na okrajno glavarstvo, ki je dalo škodo ceniti po županstvu. K cenzitvi pa se je prezrlo vabiti poškodovanega. Sedaj zahteva glavarstvo, da cenitev še enkrat opravimo, ker prva ni bila veljavna. Ali smo primorani to storiti in na čegave stroške bo šla prva neveljavna cenitev?

O d g o v o r :

Okrajno glavarstvo ima prav. Prva cenitev ni veljavna, ker se nista vabili obe stranki. Po § 8. zakona z dne 19. maja 1889. št. 12. dež. zak. se mora pred cenilnimi poizvedbami v vsakem slučaju še poizkusiti, da se stranki poravnata, in če se to ne posreči, se še-le začne s cenzitvijo. Dalje pravi isti §, da je obema strankama na prosto dano, biti navzočima pri cenzitvi. Iz tega obojega sledi, da se mora stranki vabiti k cenzitvi, ker je sicer ista neveljavna.

Stroške prve neveljavne cenzitve bo nosil tisti, komur jih bo okrajno glavarstvo naložilo. Najbrže bo to tisti, ki je neveljavnost prve cenzitve zakrivil.

438. G o s p o d J. L. v B.

V p r a š a n j e : Kedo ima pravico nastavljanje grobarja (grobokopa) občina ali župnik?

O d g o v o r :

Na cerkvenem pokopališču ima na vsak način župnik pravico nastavljanje grobokopa, na občinskem pokopališču pa občina. Mogoče bi sicer bilo tudi, da ima občinska oblast kaj sodoločevati pri cerkvenih pokopališčih to pa le v gotovih slučajih, če si je na pr. to pravico izgovorila ob ustanovitvi pokopališča, ali če je od župnika nastavljeni grobokop nezanesljiv itd. Taki slučajji so pa le redki.

439. Ž u p a n s t v o I.

V p r a š a n j e : Nedoletni sin je svojemu očetu z doma pobegnil, ker mu ni mogel položiti računa o neki živalski kupčiji, ki jo je bil za očeta opravil. Županstvo občine, kjer sedaj biva pobegli sin, zahteva od nas, da napravimo sinu družinsko ali poselsko knjižico, oče o tem zaslisan se pa protivi temu. Kaj nam je storiti?

O d g o v o r :

Brez dovoljenja očetovega naj se sinu, dokler je nedoleten, ne izroči poselske knjižice. Če misli sin, da se mu godi vsled očetove prepovedi krivica, naj se obrne na nadvarstveno oblast t. j. na pristojno okrajno sodišče. Če dobite od sodišča dovoljenje, da napravite poselsko knjižico, lahko vstrežete sinovi zahtevi.

Razne vesti.

Občinske pekarnje. V Budimpešti je pomanjkaje kruha. Da bi se tem nedostatkom odpomoglo, je predlagal mestni odbornik Melly, naj mestna občina čimprej osnuje osem do deset občinskih pekarn, v katerih bi uporabili vsako leto po 496 vagonov moke, 152 vagonov krompirja ter se požgalo 157 vagonov premoga; spekle bi te pekarnje po 25 tisoč kilogramov kruha na dan ter pokrile s tem potrebo 50.000 ljudi. Mestni oddelek za preskrbovanje prične delo s 54 pomočniki z mezdo po 6 K, za razvažanje bo potrebovala deset voz. Prodajalnic odpre 20, osobe bode dobivalo letno plačo ter bode stanovalo v mestnih hišah. Celo podjetje bo stalo 525.000 kron ter bode dajalo na leto 8 odstotkov dobička. Načrt mora še potrditi plenum mestnega zbora.

Vknjižba lovskih pravic. Postojnska državna graščina je l. 1863. v odkupnem in regulacijskem postopanju 19 vrsem odstopila v last 5000 oralov sveta, a si „na večne čase“ pridržala lovske pravice na tem svetu. Menda vseh raznih pritožb sedanjih posestnikov zaradi lova pa je c. kr. finančna prokuratura šele me-

seca decembra 1906, torej čez več nego 40 let pri okr. sodnji v Postojni v imenu c. kr. erarja vložila prošnjo za vknjižbo lovske pravice. Ker pa so bila zemljišča med tem potom agrarnega postopanja razdeljena na približno 500 posestnikov, dobili so vsi posestniki črne zaplate v zemljiški knjigi. Nevolja posestnikov je bila sedaj še večja. Nekateri so se že pred leti obrnili na svojega državnega poslanca, naj jim pomaga. Vsi koraki in tudi pritožba upravnim potom so bili doslej brez uspeha, ker fiskus je — fiskus. Nato je 24 prizadetih posestnikov po postojnskem odvetniku vložilo proti pravosodnim sklepom prve instance rekurze na deželno sodnijo. Ta je letos meseca aprila ugodila vsem rekurzom ter proglasila vknjižbo lovske pravice kot nedopustno in neveljavno sklicevaje se na § 1. lovskega patenta iz leta 1859, po katerem je lovska pravica neločljivo zvezana z lastnino zemljišča in na dejstvo, da posledobna vknjižba ni dopustna, ker lastniki zemljišč niso več prvotni pogodnik iz leta 1861, ampak njihovi singularni nasledniki. Finančna prokuratura pa je vložila revizijske rekurze na najvišje sodišče, ki pa je nedavno pritrdilo pravnemu naziranju deželne sodnije in zavrnilo vse rekurze finančne prokurate. S tem pa stvar še ni končana. V tem slučaju je le pojasnjeno, da lovska pravica pač pristojna lastniku dotičnega zemljišča, ni pa reseno vprašanje, ali sme lastnik zemljišča tudi sam izvrševati lovsko pravico in pod kakimi pogoji jo drugim odstopiti v izvrševanje.

Velika razstava plemenske živine na Angleškem. Kakor vsako leto, tako je bila tudi letos na Angleškem velika razstava plemenske živine. Te razstave se pa vrše vsako leto v drugem kraju in vzbujajo povsod veliko zanimanje ne le živinorejcev, temveč tudi vseh drugih slojev, ker so razstave zanimive po krasni živini in po velikih darilih in cenah razstavljenih živine. Letošnja razstava se je vršila v mestu Lincolnu in je iznova pokazala, da so angleški živinorejci še vedno vzgledni vsem drugim in da so njihovi uspehi res krasni. Po podatkih „W.-L.-Z.“ je obiskalo razstavo živine v Lincolnu v 5 dneh nad 130.000 ljudi in je ob zaključku preostalo okoli 50 tisoč K čistega dobička. Razstavljenih je bilo 2575 živali in sicer govedi, ovac in prašičev. Med govejo živino so dosegli biki-plemenjaki v starosti nad 2 leti povprečno ceno 1440 K, dveletni biki 1586 K, po letu stari biki 2280 K, med poslednjimi pa se je prodal en bik-plemenjak za ogromno svoto 26.000 K; povprečna cena kravam je znašala 1920 K, dveletnim telicam 1764 in letnicam 1500 K. Največ goveje živine se je prodalo v Južno Ameriko. Na razstavi je bilo nadalje več pasem angleških ovac in so se plačevale cene za posamezne živali od 144—720 K. Izvrstno zastopane so bile tudi pasme angleških prašičev. V oddelkih bele pasme — velikih jorkšircev — so se zahtevale cene, ki so bile celo za to razstavo previsoke, v oddelkih berkširske pasme in v nadaljnjih oddelkih drugih pasem prašičev so se dosegle cene nad 400 K za enega mrjasca. Izvanredni uspehi angleških živinorejcev bi morali tudi pri nas zbuditi boljše in hitrejše napredovanje v vseh panogah naše živinoreje, ki v primeri z gori navedenimi podatki tako silno zaostaja in se ne da niti približno primerjati z živinorejo na Angleškem.

Listnica uredništva.

Županstvu B. in drugim: Pišete nam, naj Vam naznamo račun o stroških za odgovore. Kakor že večkrat povdarjano, smo veseli, če se pridno vprašujete. Želimo le, da se vprašanjem po možnosti priloži znamka za odgovor po 20 vinarjev, tam pa, kjer je treba vračati kake listine, naj se priloži 45 vin.